OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Erityisasiantuntija Sonja Sjöman

1.9.2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 127/2026 vp)

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa.

Oikeusministeriö toteaa asiassa kunnioittavasti seuraavan:

1. Esityksen tausta

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1712 ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (jäljempänä ”ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivi”, ”muutosdirektiivi”). Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Muutosdirektiivin johdanto-osassa todetaan, että Euroopan unionin tärkein oikeudellinen väline ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä sen uhrien suojelemiseksi on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU (jäljempänä ”ihmiskauppadirektiivi”, ”direktiivi”), joka sisältää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt sekä säännöksiä, joilla parannetaan ihmiskaupan ehkäisemistä, uhreille annettavaa apua ja heidän suojelemistaan.

Muutosdirektiivin johdanto-osan mukaan direktiiviä on ollut tarpeen muuttaa, jotta voidaan puuttua ihmiskaupan uusiin suuntauksiin ja komission havaitsemiin puutteisiin sekä tehostaa ihmiskaupan torjuntatoimia.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Muutosdirektiivi sisältää säännöksiä koskien muun muassa ihmiskaupan määritelmää sekä ihmiskaupan uhrien tarjoamien palveluiden käytön kriminalisoimista. Muutosdirektiivillä ihmiskaupan määritelmää koskevaan direktiivin 2 artiklaan on hyväksikäytön muotojen ei-tyhjentävään luetteloon lisätty muun muassa sijaissynnytyksen hyväksikäyttö. Muutosdirektiivillä on myös lisätty direktiiviin uusi, ihmiskaupan uhrien tarjoamien palveluiden käyttöä koskevia rikoksia koskeva 18 a artikla, joka velvoittaa jäsenvaltiot säätämään rikoksena rangaistavaksi ihmiskaupan uhrin tarjoamien palvelujen tahallisen käytön tapauksissa, joissa uhria hyväksikäytetään tällaisten palvelujen tarjoamiseksi ja palvelujen käyttäjä tietää, että palveluja tarjoava henkilö on ihmiskaupan uhri.

2. Esityksen keskeinen sisältö

2.1 Ihmiskauppasäännöksen täydentäminen sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla teon tarkoituksella

Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivillä muutettu direktiivin 2 artiklan 3 kohta edellyttää, että ihmiskauppaa koskien myös sijaissynnytyksen hyväksikäyttöä pidetään hyväksikäyttönä.

Sijaissynnytyksen hyväksikäytöstä ei ole mainintaa rikoslain (39/1889) 25 luvun ihmiskauppaa koskevassa 3 §:ssä eikä sitä koskevissa esitöissä. Säännökseen sisältyvän muita ihmisarvoa loukkaavia olosuhteita koskevan tunnusmerkin voidaan katsoa ainakin joissain tilanteissa kattavan muutosdirektiivissä tarkoitetun sijaissynnytyksen hyväksikäytön, jossa on kyse muutosdirektiivin johdanto-osan kappaleen 6 mukaisesti siitä, että nainen pakotetaan tai harhautetaan toimimaan sijaissynnyttäjänä. Sijaissynnytysjärjestelyjen keskeinen sisältö on, että henkilö tulee raskaaksi ja synnyttää lapsen toiselle ihmiselle. Mikäli tällaiseen järjestelyyn liittyy piirteitä, jotka täyttävät ihmiskaupan määritelmän muut osa-alueet, voidaan tällaisen aitoon vapaaehtoisuuteen perustumattoman sijaissynnyttäjän kehon käyttämisen lapsen synnyttämiseksi ja pois antamiseksi katsoa ainakin lähtökohtaisesti olevan ihmisarvoa loukkaavaa. Tiedossa ei kuitenkaan ole Suomesta ihmiskauppatapauksia, joissa olisi ollut kyse sijaissynnytyksen hyväksikäytöstä. Kyseisen muutosdirektiivin velvoitteen sekä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen, joka edellyttää sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta, vuoksi esityksessä ehdotetaan

ihmiskauppaa koskevan pykälän täydentämisestä nimenomaisella sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla maininnalla[1].

Säännöksen soveltamistilanteita täsmennettäisiin perusteluissa. Muutosdirektiivissä käytetyn ilmaisun ”sijaissynnytyksen - - hyväksikäyttö” sijaan esityksessä ehdotetaan ihmiskauppaa koskevaan pykälään lisättäväksi teon tarkoitusten luetteloon ”sijaissynnyttäjää” koskeva ilmaisu (”- - hänen saattamisekseen - - taikka sijaissynnyttäjäksi”) ensinnäkin, jotta siitä kävisi selvästi ilmi, että siinä olisi kyse tarkoituksesta saattaa henkilö sijaissynnyttäjäksi, ei siis sijaissynnytettävän lapsen hyväksikäyttämisestä tai sijaissynnyttäjän hyväksikäyttämisestä jollain muulla tavalla. Toiseksi ilmaisua ehdotetaan siksi, että muutosdirektiivin mukainen hyväksikäyttöä koskeva lisäedellytys rakentuisi pykälässä ihmiskaupan tunnusmerkistön muiden osa-alueiden eli keinoja, kuten esimerkiksi painostamista, ja tekotapaa, kuten esimerkiksi määräysvaltaan ottamista, koskevien edellytysten kautta. Pykälän 2 momentista johtuen minkään 1 momentissa mainitun keinon käyttämistä ei kuitenkaan edellytettäisi, jos sijaissynnyttäjäksi aiottu tai saatettu olisi alle 18-vuotias. Ihmiskaupan tunnusmerkistössä tarkoitetun keinon käyttämisen tilanteessa ihmiskaupan kohteena olevan henkilön ei voitaisi katsoa ryhtyvän sijaissynnyttäjäksi aidosti vapaaehtoisesti, ja alle 18-vuotiasta voitaisiin pitää ylipäätään kykenemättömänä muodostamaan vapaata tahtoa sijaissynnyttäjäksi ryhtymisestä. Ehdotus ei näin ollen merkitse sitä, että kaikki sijaissynnytysjärjestelyt kriminalisoitaisiin sellaisinaan.

2.2 Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoiminen ja siihen liittyvät ehdotukset

[1] 3 §
Ihmiskauppa

Joka
1) käyttämällä hyväksi toisen riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa taikka toista painostamalla,
2) erehdyttämällä toista tai tämän erehdystä hyväksi käyttämällä,
3) maksamalla korvauksen toista määräysvallassaan pitävälle henkilölle tai
4) ottamalla vastaan sellaisen korvauksen
ottaa toisen määräysvaltaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen hänen saattamisekseen 20 luvun 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön, pakkoavioliittoon tai siihen rinnastettavaan liittoon tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin *taikka sijaissynnyttäjäksi* taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi, on tuomittava ihmiskaupasta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Ihmiskaupasta tuomitaan myös se, joka ottaa määräysvaltaansa kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön taikka värvää, luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa tämän 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa, vaikka mitään 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua keinoa ei olisi käytetty.

Yritys on rangaistava.

2.2.1 Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoiminen

Muutosdirektiivillä direktiiviin on lisätty uusi 18 a artikla, joka koskee ihmiskaupan uhrien tarjoamien palveluiden käyttöä koskevia rikoksia. Artikla velvoittaa jäsenvaltiot säätämään rikoksena rangaistavaksi ihmiskaupan uhrin tarjoamien palvelujen tahallisen käytön tapauksissa, joissa uhria hyväksikäytetään tällaisten palvelujen tarjoamiseksi ja palvelujen käyttäjä tietää, että palveluja tarjoava henkilö on ihmiskaupan uhri. Artikla velvoittaa säätämään kyseisistä rikoksista tehokkaat, oikeasuhtaiset ja varoittavat rangaistukset.

Rikoslain 20 luvun 8 §:ssä on kriminalisoitu seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö. Säännöksen voidaan katsoa täyttävän kyseisen kriminalisointivelvoitteen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan ihmiskaupan uhrin palvelun käytön osalta. Kuitenkaan niiden tilanteiden osalta, joissa ihmiskaupassa teon tarkoituksena on jokin muu ihmiskaupan määritelmään sisältyvä tarkoitus kuin seksuaalinen hyväksikäyttö, ihmiskaupan uhrin palvelun käyttöä ei ole kriminalisoitu. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan rikoslain vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevaan 25 lukuun lisättäväksi uusi 3 d §, joka koskisi ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä[2].

Ehdotettavassa säännöksessä on kyse esityksen keskeisimmästä ehdotuksesta, joka johtaisi rangaistavuuden alan laajentumiseen koskien keskeisesti työperäistä ihmiskauppaa, jota katsotaan esiintyvän etenkin ravintola-, siivous- ja rakennusaloilla sekä maataloudessa. Säännöksen mukaan kyseiseen rikokseen syyllistyisi se, joka käyttää ihmiskaupparikoksen kohteeksi tietämänsä henkilön suorittamaa palvelua. Rangaistusasteikon ehdotetaan olevan sakosta vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi, ottaen huomioon rangaistavaksi säädettäväksi ehdotettavien tekojen hyväksikäyttöluonne, säännöksen edellyttämä tekijän tietoisuus uhrin asemasta ihmiskaupparikoksen kohteena ja se, että säännös kattaisi hyvin monenlaisia tilanteita useiden eri ihmiskaupan muotojen kontekstissa.

Säännöksen soveltamistilanteita selostetaan perusteluissa. Säännös koskisi eri ihmiskaupan muotojen yhteydessä tapahtuvaa ihmiskaupan uhrin palvelun käyttöä yleisesti. Käytettävä palvelu voisi olla esimerkiksi voimassa olevassa ihmiskaupan tunnusmerkistössä tarkoitettuun pakkotyöhön saatetun henkilön pakkotyönä suorittamaa palvelua, josta esimerkkeinä voidaan mainita rakennustyömaalla suoritettavaa rakennustyötä koskeva palvelu, laitossiivoojan tai kotisiivoojan käyttö tai tarjoilijan tai kokin

---

[2] 3 d §
Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

Joka käyttää 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteeksi tietämänsä henkilön suorittamaa palvelua, on tuomittava ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

palvelun käyttäminen ravintolan asiakkaana. Palvelun käyttämisenä ei sen sijaan pidettäisi tilannetta, jossa henkilö ostaa valmiin tuotteen, kuten esimerkiksi marjapakasteen, joka on valmistettu ihmiskauppaa merkitsevissä työoloissa. Toisena esimerkkinä säännöksessä tarkoitetusta palvelusta voidaan mainita voimassa olevassa ihmiskaupan tunnusmerkistössä tarkoitettua seksuaalista hyväksikäyttöä merkitsevä seksuaalipalvelu. Kolmantena esimerkkinä voidaan mainita nyt kyseessä olevassa esityksessä ehdotettavaan ihmiskauppasäännöksen muuttamiseen liittyen sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevan ihmiskaupparikoksen kohteena olevan henkilön suorittaman, lapsen kohdussa kantamista ja synnyttämistä koskevan palvelun käyttäminen.

Säännös edellyttäisi tahallisuutta, mitä myös käsitellään perusteluissa. Suhteessa uhrin asemaan ihmiskaupparikoksen kohteena säännös sisältäisi korotetun tahallisuusvaatimuksen edellyttäen olosuhdetahallisuuden ylintä astetta, eli tekijältä edellytettäisiin tietoa siitä, että palvelua suorittava henkilö on ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan kohteena. Tahallisuus olisi näytettävä toteen kussakin yksittäistapauksessa kulloinkin käsillä olevan, juuri kyseistä tapausta koskevan näytön perusteella kokonaisharkintana tehtävän todistusharkinnan mukaisesti. Tekoa ei ainakaan lähtökohtaisesti voitaisi pitää tahallisena vain sillä perusteella, että ihmiskaupan yleisyydestä tietyllä alalla tai esimerkiksi tietyn tyyppisissä ravintoloissa olisi uutisoitu yleisesti. Muutosdirektiivin johdanto-osan kappaleessa 27 mainitaan esimerkkeinä seikoista, joita tekijän tietoisuutta teon kohteen asemasta arvioitaessa voitaisiin tapauskohtaisesti pitää merkityksellisinä, muun muassa niiden tilojen kunto, joissa palvelua suoritetaan, palvelua suorittavan henkilön työskentely- ja asumisolot, puutteellinen kansallisen kielen taito, ilmeiset merkit psyykkisestä tai fyysisestä vahingosta tai pelosta, ilmeiset ulkoiset valvontatoimenpiteet ja liikkumisvapauden rajoitukset ja se, jos tällä ei ole hallussaan omaa kansallista henkilöllisyystodistustaan tai passiaan.

Perusteluissa käsiteltäisiin myös lainkonkurrenssia. Ehdotettava säännös olisi seksuaalista hyväksikäyttöä koskien osin päällekkäinen rikoslain 20 luvun 8 §:n mukaisen seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kanssa. Päällekkäisyys koskisi suhteessa uhrin asemaan ihmiskaupparikoksen uhrina tiedon tasolle korotetun asteisesti tahallista seksuaalista hyväksikäyttöä merkitsevän ihmiskaupan uhrin suorittaman palvelun käyttämistä. Päällekkäisyyden osalta ehdotettavaa uutta säännöstä olisi moitittavampana syytä pitää ensisijaisena rangaistussäännöksenä suhteessa seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön. Rikoslain 20 luvun 8 §:ää ei esityksessä ehdoteta muutettavaksi tai kumottavaksi, koska mainittu pykälä on merkittäviltä osin kyseistä muutosdirektiivin velvoitetta ja ehdotettavaa uutta kriminalisointia laajempi. Toisin kuin ehdotettava uusi kriminalisointi, mainittu 8 § koskee ensinnäkin myös parituksen tai törkeän parituksen kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä. Toiseksi

mainittu 8 § koskee myös matalan, tuottamuksellisen ”syytä epäillä” -asteisen syyksiluettavuuden tilanteita sekä tietoa matalamman tahallisuuden asteen tilanteita suhteessa uhrin asemaan jonkin säännöksessä viitatun rikoksen, kuten esimerkiksi ihmiskaupan uhrina.

2.2.2 Oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalan laajentaminen koskemaan ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä

Muutosdirektiivillä muutettu 5 artikla edellyttää, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen uuden 18 a artiklan 1 kohdan mukaisista eli ihmiskaupan uhrien tarjoamien palveluiden käyttöä koskevista rikoksista. Tämän vuoksi edellä mainittu ehdotettava uusi rangaistussäännös ehdotetaan säädettäväksi rikoslain 25 luvun 10 §:ää muuttamalla kuuluvaksi oikeushenkilön rangaistusvastuun piiriin.

2.2.3 Pakkokeinolain, poliisilain ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muutokset

Ehdotettavan uuden, ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan kriminalisoinnin johdosta esityksessä ehdotetaan sitä koskien tarpeellisten rikoksen tutkinta- ja estämistoimivaltuuksien säätämistä pakkokeinolakiin (806/2011), poliisilakiin (872/2011) ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin (108/2018). Kyseiset ehdotukset eivät siis johdu suoraan muutosdirektiivistä.

Pakkokeinolain 10 luvun 6 ja 14 §:ään ehdotettavien muutosten johdosta uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa rikosta koskevassa esitutkinnassa voitaisiin rikoksen selvittämiseksi tietyin edellytyksin käyttää salaisiin pakkokeinoihin kuuluvia televalvontaa ja peiteltyä tiedonhankintaa. Poliisilain 5 luvun 8 ja 15 §:ään ehdotettavien muutosten johdosta kyseiset keinot olisivat käytettävissä myös tällaisen rikoksen estämiseksi. Molempien mainittujen lakien osalta on kyse ehdotuksista säätää mainittu uusi rikos perusterikokseksi sellaisiin toimivaltuuksiin, joiden perusterikoksena on jo rikoslain 20 luvun 8 §:ssä tarkoitettu seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö, joka on asiallisesti lähellä ehdotettavaa uutta kriminalisointia ja edellä selostetuin tavoin osin sen kanssa päällekkäinen.

Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettua lakia ehdotetaan esityksessä muutettavaksi ensinnäkin siten, että edellä mainittu uusi rikos lisättäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 4 §:ään Rajavartiolaitoksen tutkittaviksi kuuluviin rikoksiin vastaavissa tilanteissa, joissa ihmiskaupparikokset jo kuuluvat Rajavartiolaitoksen tutkittaviksi kuuluviin rikoksiin. Toiseksi tällaisen uuden

rikoksen osalta Rajavartiolaitokselle ehdotetaan säädettäväksi pakkokeinolakia ja poliisilakia koskevia ehdotuksia vastaavat televalvontaa ja peiteltyä tiedonhankintaa koskevat toimivaltuudet mainitun lain 16, 23 ja 58 §:ään. Mainitun 58 §:n muuttamista koskevan ehdotuksen osalta on yhteensovittamisen tarvetta suhteessa hallituksen esitykseen laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 98/2026 vp), sillä mainittua pykälää koskien ehdotettava muutos kohdistuisi hallituksen esityksen HE 98/2026 vp ehdotuksen mukaisesti pakkokeinolain 10 luvun uuteen 1 a §:ään.

2.2.4 Oikeudenkäymiskaaren ja esitutkintalain muutokset

Ehdotettavan uuden, ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan kriminalisoinnin vuoksi esityksessä ehdotetaan oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvun 24 §:ään ja esitutkintalain (805/2011) 9 luvun 4 §:ään muutoksia, joiden johdosta ehdotettavan uuden rikoksen asianomistajan kuulustelusta esitutkinnassa tehtyä ääni- ja kuvatallennetta voitaisiin tietyissä asianomistajaa koskevissa tilanteissa käyttää tuomioistuimessa todisteena, jos syytetylle on varattu asianmukainen mahdollisuus esittää kuulusteltavalle kysymyksiä. Näin ollen haavoittuvassa asemassa oleva asianomistaja voisi välttyä kohtaamasta oikeudenkäynnissä palvelujaan käyttäneitä henkilöitä. Vastaava mahdollisuus vastaavin edellytyksin on jo muun muassa ihmiskaupan, törkeän ihmiskaupan tai seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön asianomistajan osalta. Kyseiset ehdotukset eivät johdu suoraan muutosdirektiivistä.

2.3 Määräyksenantovaltuus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta

Muutosdirektiivillä on täydennetty ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista koskevan 11 artiklan 4 kohtaa muun muassa koskien velvoitetta luoda mekanismi, jonka tarkoituksena on uhrien varhainen tunnistaminen, tunnistettujen ja oletettujen uhrien auttaminen ja tukeminen yhteistyössä alan tukijärjestöjen kanssa. Kohtaan on lisätty velvoite luoda kyseinen mekanismi ”laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä” ja lisätty mekanismin tarkoituksiin uhrien varhainen ”tavoittaminen”. Kohtaan on lisäksi lisätty luettelo tällaisen ohjausjärjestelmän vähimmäistehtävistä, joihin kuuluu muun muassa ihmiskaupan uhrien varhaisen tavoittamisen vähimmäisstandardien vahvistaminen.

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011, jäljempänä ”vastaanottolaki”) ja erityisesti sen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää koskevan 4 luvun sääntelyn voidaan katsoa muodostavan lain tasolla direktiivissä tarkoitetun mekanismin perusteiden ytimen. Kansallisen sääntelyn saattamiseksi paremmin mainittujen muutosdirektiivin velvoitteiden kanssa yhteensopivaksi vastaanottolain 4 lukua ehdotetaan täydennettäväksi uudella 2 momentilla auttamisjärjestelmään ottamista koskevaa esitystä koskevaan 34 §:ään. Ehdotettavan uuden säännöksen mukaan Maahanmuuttovirasto voi antaa auttamisjärjestelmää ylläpitävää Joutsenon vastaanottokeskusta koskevia tarkempia määräyksiä sille tehtävän, auttamisjärjestelmään ottamista koskevan esityksen tekemistä koskevista menettelytavoista ihmiskaupan uhrien tavoittamiseksi ja tunnistamiseksi sekä heidän ohjaamisekseen avun ja tuen piiriin. Perusteluissa täsmennettäisiin, että uuden säännöksen nojalla annettavat tarkentavat määräykset koskisivat esityksen tekemisen suhteen hyviä menettelytapoja, jotka voisivat koskea esimerkiksi ihmiskaupan uhrien tavoittamisen perusteita koskevaa neuvontaa.

3. Esityksen keskeiset vaikutukset

Esityksen mukaisilla lainsäädäntömuutoksilla ehkäistäisiin ihmiskauppaa ja suojeltaisiin haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Esityksen mukaisilla sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla ihmiskauppasäännöksen muutoksella ja uudella ihmiskaupan uhrin palvelujen käytön kriminalisoinnilla vahvistettaisiin henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden suojaa sekä yksityiselämän suojaa. Mainituilla muutoksilla voitaisiin vaikuttaa tällaisia rikoksia ennalta estävästi rikoksentekijöiden käyttäytymiseen siinä määrin kuin näihin vaikuttaminen rikoslain keinoin ylipäätään on mahdollista. Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoinnilla ehkäistäisiin ihmiskauppaa vähentämällä kysyntää ihmiskaupan kontekstissa suoritettaville palveluille.

Esityksen mukaisilla pakkokeinolain, poliisilain ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muutoksilla edistettäisiin uuden, ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan rikoksen estämistä ja selvittämistä.

Esityksen mukaisilla oikeudenkäymiskaaren muutoksilla ja niihin liittyvillä esitutkintalain muutoksilla parannettaisiin haavoittuvassa asemassa olevien, ihmiskaupan kohteina palveluja suorittavien henkilöiden asemaa suojelemalla heitä tietyissä tilanteissa oikeudenkäynnin aiheuttamalta kuormitukselta mahdollistamalla tietyissä tilanteissa kuulustelusta esitutkinnassa tehdyn ääni- ja kuvatallenteen käyttäminen todisteena.

Esityksen mukaisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuisi taloudellisia vaikutuksia lähinnä ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoinnista johtuvien esitutkinnassa, syyttäjien toiminnassa sekä tuomioistuimissa käsiteltäväksi tulevien uusien tapausten vuoksi. Tällaisia uusia tapauksia voidaan arvioida päätyvän rikosprosessiketjuun vuosittain keskimäärin jonkin verran alle 24, joskin arvioon liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Esitykseen liittyvät taloudelliset vaikutukset rikosprosessiketjun toimijoille ovat kokoluokaltaan sellaiset, että ne ovat hoidettavissa nykyisten menokehysten puitteissa.